

Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

Inwestycje ekologiczne na Śląsku

Złapać ekologiczną równowagę

W dokumencie „Strategia zrównoważonego rozwoju Polski do roku 2025” zrównoważony rozwój jest definiowany jako prawo do zaspokojenia aspiracji rozwojowych obecnej generacji bez ograniczania praw przyszłych pokoleń do zaspokojenia ich potrzeb rozwojowych. Innymi słowy – postęp gospodarczy i cywilizacyjny obecnego pokolenia nie powinien odbywać się kosztem wyczerpywania zasobów nieodnawialnych i niszczenia środowiska. Jednym z podstawowych instrumentów finansowych w realizowaniu tych celów w Polsce są od kilkunastu lat fundusze strukturalne Unii Europejskiej.

Środki unijne na inwestycje ekologiczne i projekty dotyczące zrównoważonego rozwoju przyznają wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które działają w ramach istniejącego od 1989 roku Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Do jego priorytetowych zadań należą: ochrona atmosfery, zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi, racjonalne gospodarowanie odpadami, ochrona powierzchni Ziemi oraz ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.

Przez niemal 30 lat NFOŚiGW podpisał ponad 30 tys. umów i dofinansował na kwotę przekraczającą 70 mld złotych proekologiczne inwestycje tak różne, jak budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków, spalarnie odpadów czy instalacje odnawialnych źródeł energii. Za te środki zbudowano lub zmodernizowano 1,5 tys. oczyszczalni ścieków oraz 140 tys. kilometrów kanalizacji, wsparto ponad 1 tys. projektów dotyczących zagospodarowania odpadów, 3,8 tys. działań mających na celu redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz zbudowano siedem spalarni, których wydajność wynosi 1,1 mln ton odpadów rocznie.

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej fundusze realizują kompleksowe, długofalowe programy inwestycyjne – w ramach unijnego Programu Operacyjnego Infrastruktura

i Środowisko na lata 2007 – 2013 zawarto w sumie ponad 1,1 tys. umów na kwotę 15,4 mld złotych. Z kolei w ramach obecnego POIiŚ na lata 2014–2020 zawarto do tej pory 305 umów o wartości 9,1 mld zł, z czego dofinansowanie z Unii Europejskiej to 4,8 mld złotych. Wojewódzkie fundusze w zamian za przyznanie dofinansowania wymagają od beneficjentów uzyskania wymiernego efektu ekologicznego, np. zmniejszenia ilości wytwarzanych śmieci czy redukcji emisji dwutlenku węgla. Partnerzy wywiązują się z tego zobowiązania, czego dowodem są lepsze statystyki – emisja dwutlenku węgla zmniejszyła się o blisko 14 mln ton na rok, dwutlenku siarki o 195 tys. ton na rok, a pyłów o 17 tys. ton na rok.

MIKOŁOWSKI OGRÓD

Na przykładzie Centrum Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie można prześledzić, jak unijne pieniądze pomagają w rozbudowie działającej instytucji, dostosowaniu jej do nowoczesnych standardów i czynią ją jeszcze przyjaźniejszą środowisku. W okresie listopad 2009 – sierpień 2011 roku w ramach zrealizowanej inwestycji zaadaptowano schrony tego byłego terenu powojkowego. W pierwszym etapie na terenie centrum powstały dwie sale audiowizualne na 140 miejsc, Biblioteka Ogrodu, Bank Nasion i Fitotron, zaplecze socjalne i gospodarcze oraz węzeł sanitarny. W ramach prac w drugim etapie do istniejącego schronu dobudowano dodatkowe segmenty, które przeznaczono na laboratoria badawcze, pomieszczenia administracyjne oraz magazyny. W końcowym etapie stworzono pracownię dydaktyczną i postawiono wieżę widokową, a cały teren ozdobiono obiektami małej architektury.

Po zrealizowaniu inwestycji Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie stał się miejscem, w którym mieszkańcy regionu mogą odpocząć, spotkać się, uprawiać sport

i wzbogacić swą wiedzę o lokalnej przyrodzie. Projekt skierowany jest na dalszy rozwój działalności edukacyjnej, naukowo-badawczej oraz popularyzacji wiedzy ekologicznej wśród najmłodszych mieszkańców Śląska. Na ponad 3,5 hektarach stworzono warunki dla skuteczniejszej ochrony bioróżnorodności i zachowania istniejącego dziedzictwa przyrodniczego poprzez przywrócenie i utrzymanie właściwego stanu siedlisk przyrodniczych na terenie ogrodu. Teren wzbogacono o bardzo rzadkie zbiorowiska roślinne, tak by wprowadzone gatunki naturalnie wpisywały się w istniejący teren. Między nimi wytyczono ścieżki edukacyjne, uzupełnione o altany i platformy widokowe, które mają uatrakcyjnić zwiedzającym pobyt w ogrodzie. Podzielono go na ogrody tematyczne – w ogrodzie kwiatowym zasadzono rododendrony, róże, azalie, magnolie, krzewy iglaste i liściaste oraz drzewa liściaste i iglaste. Położony na zboczu ogród tarasowy, o powierzchni 5500 metrów kw., wykorzystuje i zwraca uwagę na naturalne ukształtowanie terenu.

ZAMEK W RACIBORZU

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007–2013 realizowany był projekt utworzenia Centrum Dziedzictwa Kulturowego Bramy Morawskiej na Zamku Piastowskim w Raciborzu. Kosztująca 24 mln złotych inwestycja została dofinansowana przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego kwotą 19,646 mln złotych. Celem projektu była rewaloryzacja obiektów Zamku Piastowskiego i utworzenie Centrum Dziedzictwa Kulturowego Bramy Morawskiej. Nowo powstałe Centrum oprócz funkcji muzealnych ma służyć szeroko rozumianej edukacji kulturowej gości indywidualnych w każdym wieku i wycieczek zorganizowanych. Prace budowlane objęły niezbędne roboty budowlano-konstrukcyjne oraz instalacyjno-wyposażeniowe.

Prace obejmowały remont i adaptację Budynku Mieszkalnego D na cele wystawiennicze i naukowe, Budynku Bramnego F na centrum organizacji imprez zamkowych, Budynku Słodowni B na cele gastronomiczne, artystyczne, naukowe, noclegowe i magazynowo-techniczne oraz rewaloryzację dziedzictwa i jego adaptację na potrzeby spektakli i koncertów plenerowych oraz wykonanie elewacji i robót zabezpieczających przyziemie kaplicy i mury obronne. Celem projektu było wykreowanie markowego produktu turystyki kulturowej w historycznym mieście przygranicznym Racibórz, który ma wpłynąć na zwiększenie atrakcyjności turystycznej Ziemi Raciborskiej. Większa liczba turystów ma przełożyć się na zwiększenie konkurencyjności lokalnej gospodarki oraz atrakcyjności inwestycyjnej Powiatu Raciborskiego.

PARK ŚLĄSKI W CHORZOWIE

Środki z tego samego programu – RPO WŚ 2007–2013 – zostały również przeznaczone na modernizację chorzowskiego zoo, chluby całego regionu. Pierwsze odczuły zmianę zwierzęta, np. gepardy zamieszkały w nowym czteroklatkowym domu, obok którego mają do dyspozycji dwa wybiegi i boks hodowlany. Małpki sajmiri zajęły miejsce tygrysów i mogą dokazywać w nowym pawilonie o charakterze otwartym. Ich nowa siedziba ma zaplecze gospodarcze i techniczne, pomieszczenia hodowlane o łącznej powierzchni 47,20 metrów kw. oraz wolierę letnią o powierzchni 27,74 metrów kw. Dzięki funduszom europejskim do Chorzowa wróciły też żyrafy. Chorzowskie zoo dostosowano też do potrzeb osób niepełnosprawnych, które bez kłopotu mogą teraz korzystać z nowych toalet. Wartość całego projektu modernizacji Parku Śląskiego szacuje się na 1 963 067,87 złotych, w tym dofinansowanie z UE wynosi 1 356 814,13 złotych.

WFOŚiGW w Katowicach

Finał konkursu ekoAktywni 2017

Po raz dziesiąty Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach nagroził liderów organizacji o zasięgu działania regionalnym i ponadregionalnym prowadzących najciekawsze i niekonwencjonalne działania związane ze wzrostem świadomości ekologicznej oraz kształtowaniem postaw i zachowań ekologicznych. Nagrodzonych zostało 17 organizacji, które zostały wyłonione spośród 24 zgłoszonych do konkursu. Oceniano różnorodność i obszar prowadzonych działań z zakresu edukacji, wartości dydaktyczne oraz dołączone rekomendacje.

Uroczystość wręczenia nagród odbyła się w sobotę 10 czerwca w Ośrodku Harcerskim w Parku Śląskim. W ramach regionalnych obchodów Światowego Dnia Ochrony Środowiska odbyła się również akcja informacyjno-edukacyjna „ekoAktywni z Pasją”. W ramach imprezy przygotowano warsztaty edukacyjne, występy zespołów harcerskich, konkursy i zabawy. Niestety, deszczowa pogoda nie

pozwoiliła na korzystanie z przygotowanej ścianki wspinaczkowej oraz dmuchańców.

Na EkoAktywnych w tym roku czekały nagrody o łącznej wartości 130 000 zł. Wśród nagrodzonych znalazła się działająca od 25 lat Fundacja na Rzecz Dzieci „Miasteczko Śląskie”. Jej współzałożyciel i prezes Mieczysław Dumieński z wielką pasją opowiadał o zagrożeniach środowiskowych, w tym zatruciu ołowiem, które są szczególnie niebezpieczne dla młodszych dzieci. Najważniejszą sprawą, jego zdaniem, jest budowanie świadomości o tych zagrożeniach i należyte przeciwdziałanie im w domach. – W powszechnym odczuciu zagrożenia spowodowane przez ołów kojarzone są z zanieczyszczeniami przemysłowymi i komunikacją. Tymczasem w naszej górnośląskiej aglomeracji z uwagi na duże zanieczyszczenie metalami tutejszych gleb, to wyższe narażenie powoduje okresowo sucha i ciepła pogoda, która uruchamia zanieczyszczenia wtórne. Zagrożenia te zwiększa brak należytego sprzątnięcia i polewania zwłaszcza lokalnych ulic. Na tych

Nagrodzono 17 organizacji prowadzących najciekawsze działania kształtujące zachowania ekologiczne

terenach stężenia ołowiu u dzieci w okresach suszy rosną nawet dwukrotnie – przekonuje prezes Dumieński. Fundacja reprezentowała również pani Barbara Pająk, pod nadzorem której Fundacja wydała kolejny już zeszyt edukacyjny dla dzieci z klas 1–3. Staranie

przygotowana książeczka w przyjazny i interesujący sposób wprowadza maluchy w zagadnienia podejmowania odpowiedzialności ekologicznej. Kolorowanki, wycinanki, rebusy i krzyżówki podpowiadają dzieciom jak dbać o zdrowie oraz chronić środowisko.